

JAUME RIERA I SANS*

LA CORONACIÓ DE LA REINA ELIONOR (1352)

ABSTRACT

Through diverse documentation, one occurs to know that the queen Elionor was anointed and crowned in Zaragoza the 5 of September of 1352

La reina Elionor, infanta de Sicília, fou ungida i coronada a Saragossa el dia 5 de setembre de 1352.

No se sabia. Jerónimo Blancas, el peoner en l'estudi de les coronacions reials, no en va trobar notícies. Segons la relació que n'establí, les reines d'Aragó que foren coronades serien les quatre següents: Constança de Sicília, muller de Pere II (1276), Sibília de Fortià, quarta muller de Pere III (1381), Maria de Luna, primera muller de Martí I (1399), i Elionor d'Albuquerque, muller de Ferrando I (1414).¹ Els estudiosos posteriors, fins als actuals, no han dedicat gens d'atenció a les coronacions de les reines. Així ho acredita, en forma ben eloqüent, la nul·la bibliografia existent sobre el tema.²

En contra del que podria semblar, la coronació de les reines no constituïa un apèndix ni un acte simultani i complementari de la coronació dels reis. Les tres

*Arxiu de la Corona d'Aragó.

1. *Coronaciones de los serenísimos Reyes de Aragón*, escritas por Gerónimo de BLANCAS, cronista del Reyno (...). Publicado el doctor Juan Francisco Andrés de Uztarroz, con algunas Notas, Saragossa, Diego Dormer, 1641, pàg. 151-173.

2. L'edició facsimil del ritual definitiu per a les coronacions reials semblava prestar-se a actualitzar les dades històriques sobre les coronacions de les reines. Lamentablement, dins els estudis que l'acompanyen, no se'ls dedicà ni un sol paràgraf: *Ceremonial de Consagración y Coronación de los Reyes de Aragón*, 2 vol., Saragossa 1992.

darreres reines d'aquella relació provisional dreçada per Blancas no foren coronades el mateix dia que els seus consorts, ni tan sols en diumenge o dia feriat. Elionor d'Albuquerque fou coronada un dimecres, 14 de febrer de 1414, tres dies després que el seu marit.³ Maria de Luna ho fou també un dimecres, 23 d'abril de 1399, deu dies més tard que el rei Martí.⁴ Sibília de Fortià fou coronada igualment un dimecres, 30 de gener de 1381, quaranta-cinc anys després del seu marit.⁵ La coronació de la reina Sibília constitueix un cas especial, però no s'aparta del que era norma en aquesta circumstància concreta. A partir d'ara comptem amb un nou cas de coronació d'una reina en solitari i a distància: la reina Elionor de Sicília, ungida i coronada setze anys després que el seu marit, també un dia faust entre setmana, dimecres 5 de setembre de 1352.

La unció i coronació de les reines d'Aragó estava autoritzada per la butlla *Cum quanta gloria*, d'Innocenci III. Després de concedir que els reis successors de Pere I poguessin coronar-se a Saragossa, per autoritat del metropolità, que era l'arquebisbe de Tarragona, el papa sancionava que les reines podien igualment ser coronades, adduint com a principi el Dret Civil, que estableix que les mullers són dignes dels mateixos honors que els seus marits (*Mulieres maritorum honoribus decorantur*).⁶ El rei Pere III aplicà l'autorització pontifícia per celebrar la coronació de la seva quarta muller, i també —ara ho sabem— per a l'anterior. Les raons concretes que l'indugueren a coronar la reina Elionor, tres anys després de la celebració del seu matrimoni, mirarem d'entreveure-les després d'haver provat documentalment que la coronació de la reina vinguda de Sicília va tenir efecte, a Saragossa, l'any 1352.

La coronació de la tercera muller de Pere III passà per alt a Blancas, com havia passat per alt a Zurita i als historiadors posteriors, generals i particulars.⁷ No és estrany. El rei Pere III, en la crònica del seu regnat, després de consignar el naixement de l'infant Joan, a Perpinyà, el 27 de desembre de 1350, enceta la narració de les diverses fases de la guerra amb els genovesos, després que els venecians li oferiren aliança. Hi dedica el capítol cinquè de la Crònica, i no diu res del que succeí a les corts dels aragonesos, convocades per al primer de setembre de 1352.

Durant la primavera de 1352, entre abril i juny, el rei Pere estigué a Lleida, celebrant corts als catalans, perfilant els capítols de les imposicions generals aprovades

3. BLANCAS, *op. cit.*, pàg. 164.

4. Pere Miquel CARBONELL, *Cròniques d'Espanya*, vol. II, Edició crítica d'Agustí Alcoberro, Barcelona 1997, pàg. 189-190.

5. Joseph M. ROCA, *Johan I d'Aragó*, Barcelona 1929, pàg. 432-434.

6. La butlla fou publicada per BLANCAS, *op. cit.*, pàg. 7. Posteriorment ha estat reproduïda per d'altres.

7. La coronació d'aquesta reina també passà per alt a Ulla DEIBEL, *La Reyna Elionor de Sicília*; dins *Sobiranes de Catalunya*, Barcelona 1928, pàg. 349-449. La monografia obtingué un premi, però no sembla pas que el meresqués.

a les corts de Perpinyà. Closes aquelles corts catalanes, estant a Osca, el 24 de juliol convocava els estaments aragonesos per al primer de setembre, a Saragossa, per celebrar-hi corts particulars. El motiu explícit de la reunió era, com es feia usualment, per tractar-hi el bon estat del regne i la pública utilitat (*bonum statum et publicam utilitatem*).⁸ Onze dies més tard, tanmateix, el rei expedia una altra tanda de cartes als ja convocats, i els comunicava que convenia molt que assistissin a aquelles corts, perquè tenia la intenció de fer-hi jurar l'infant Joan com a successor, entre d'altres coses que s'hi havien de dur a terme (*inter alia in dicta curia agenda*).⁹

Les corts s'obriren, efectivament, el dia primer de setembre. El jurament del primogènit i successor reial se celebrà a l'església de Sant Salvador de Saragossa, la seu arquebisbal, dimecres 5 de setembre, i hi assistiren la majoria dels convocats. Els seus noms consten a l'acta del jurament, que s'estengué damunt un pergami que portava el segell reial pendent.¹⁰

El document, clos per Francesc de Prohom, notari tinent els segells reials, explica que l'acte fou precedit per una al·locució del rei Pere (*preeuntibus aliquibus exhortacionibus et Sanctorum Patrum dictis, aliisque justis racionibus sive causis eleganter per eum propositis*), en la qual pregà (*rogavit*) els assistents que juressin el primogènit com a senyor des d'aleshores, i com a rei successor per després dels seus dies. Abans de fer-ho, però, el rei Pere, en nom i en representació del seu fill menor d'edat, jurà els furs i costums, l'estabilitat de la moneda, la unió indissoluble dels regnes i les altres coses acostumades de jurar per part del sobirà abans de

8. ACA, Canc, Reg. 1498, fol. 32r-35v, en data Osca, 24.07.1352.

9. *Ibidem*, fol. 36r-40v, en data Osca, 04.08.1352. S'ha conservat un bon nombre d'instruments de procuració per comparèixer a les corts i jurar el primogènit. Es conserven a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, entre els pergamins del temps de Pere III, amb els números que indico entre parèntesis. De l'estament eclesiaístic: Fra Juan Fernández de Heredia, castellà d'Amposta (1679 i 1681), l'abat de Santa Maria de Rueda (1687), el bisbe de Tarassona (1690), Vidal de Vilanova, comanador major de Montalbán (1693), i l'abat de Santa Maria de Veruela (1698). De l'estament nobiliari: l'infant Pere, comte de Ribargorça i les Muntanyes de Prades (1688), Felip de Castre (1706), l'infant Ferrando (1707), la reina Elionor, viuda d'Alfons III (1708), i Miguel Pérez Zapata (1720). De l'estament reial: la ciutat d'Osca (1683 i 1684), Sádaba (1685), Magallón (1686), Exea (1689), les aldees de Sariñena (1691), Ricla (1692), les aldees de Calataiud (1694), Uncastillo (1695), Montsó (1696), Tauste (1697 i 1699), Épila (1700), Borja (1701), Ariza (1702), les aldees de Daroca (1703), Terol i les aldees (1704), Sariñena (1709), Tarassona (1710 i 1711), Barbastre (1712), Daroca (1713), Almodévar (1714), Saragossa (1715 i 1716), Montalbán (1717), Jaca (1718), Tamarit de la Llitera (1719), Aínsa (1721), Cetina (1722), Calataiud (1723), Zuera (1724) i Alagón (1725). Des de Valladolid, amb data 27 d'agost, els infants Ferrando i Joan, germanastres del rei Pere, excusaren l'assistència a les corts, sense mencionar el previst jurament del primogènit: ACA, Cartes reials de Pere III, núm. 5126 i 5127.

10. ACA, Canc, Pergamins de Pere III, núm. 1726. L'acta es troba també copiada al Registre 1538, fol. 37r-38v. L'efemèride fou indicada per Zurita, i també per ROCA, *op. cit.*, pàg. 10-13, sense precisar la data.

ser jurat pels estaments. Aquests prestaren el jurament al rei, com a pare i administrador legal del seu fill, i *ad majorem cautelam*, al mateix fill menor d'edat. I a continuació el notari posà els noms dels assistents, encapçalats per Lope de Luna, arquebisbe de Saragossa.

L'acta del jurament no menciona la presència de la reina Elionor ni la del Justícia d'Aragó, que en aquella època no havia assolit el relleu polític que prendria més tard. Tanmateix, com sabem ara prou bé, una de les coses importants que el rei tenia la intenció de celebrar durant aquelles corts, era la coronació de la reina.

Feia temps que la cosa es preparava. Éstant a Lleida, el 6 de juny, la reina havia tramès Berenguer de Relat, el seu tresorer i procurador general, demanant subvenció als llocs que tenia assignats per cambra, expressant que era per fer front a les despeses de la seva coronació (*propter nostre coronacionis solempnia*).¹¹ Per documents posteriors sabem que la quantitat exigida als jueus de Barcelona foren 8.000 sous; als de Vilafranca del Penedès 3.000, i als de Lleida 2.000.¹² Ordenà als jueus de Tarassona que li'n donessin 1.000, als del seu lloc d'El Bayo 200, i als de Biota 100 sous, igualment destinats a les despeses de la coronació (*ratione nostre felicis coronacionis*).¹³ La ciutat de Jaca, que la reina tenia assignada per cambra, li proferí 2.000 sous pel mateix motiu (*in auxilium sumptuum nostre felicis coronacionis*). La reina els ho agrai, i els demanà que els hi fessin arribar tot seguit.¹⁴

El rei Pere també preparà la cerimònia des de força temps abans. El 15 d'abril ja havia escrit a l'arquebisbe de Tarragona perquè li fes arribar, mitjançant l'escrivà Pere de Tàrraga que li trametia, la butlla papal sobre la coronació reial (*indultum apostolicum olim factum super coronacione et unccione regum Aragonum*).¹⁵ Calia estudiar el seu tenor, i calia que algú, que no podem endevinar qui seria, cerqués a Saragossa o a Osca el cerimonial propi de la coronació de les reines. És probable que, un cop localitzat, se n'adaptessin alguns detalls, perquè en aquella generació, ni en l'anterior, no havia estat coronada cap reina.

També calia confeccionar les insígnies pròpies de la cerimònia: la corona, el ceptre i el pom. Segurament amb aquesta intenció, el rei cridà a Lleida Jucef Gabbay, jueu argenter de Barcelona, dient que li era necessari per a la confecció d'arres per a ell i per a la reina.¹⁶

Del ceptre i del pom, no n'he trobat notícies. La corona que serví per a la cerimònia deu ser aquella que trobem descrita, anys més tard, quan fou recupera-

11. ACA, Canc, Reg. 1565, fol. 28r-v, en data Lleida, 06.06.1352.

12. ACA, Canc, Reg. 1565, fol. 44v, en data Saragossa, 20.09.1352.

13. ACA, Canc, Reg. 1565, fol. 36r, en data Osca, 08.08.1352.

14. ACA, Canc, Reg. 1565, fol. 41r-v, en data Saragossa, 10.09.1352.

15. ACA, Canc, Reg. 1066, fol. 29r-v, en data Lleida, 15.04.1352.

16. ACA, Canc, Reg. 1066, fol. 53v, en data Lleida, 28.05.1352. Anys més tard, Jucef Gabbay seria nomenat familiar de la reina Elionor: Reg. 1571, fol. 25r, en data Barcelona, 21.12.1361.

da després d'haver estat penyorada a Eimeric Dusay i Jaume de Gualbes, canviadors de Barcelona. És descrita com una corona d'or, amb set murons en forma de flor de lliri, un aplic al peu de cada muró, i set rosetes al voltant. Tota la corona era carregada de pedreria, i s'hi comptaven fins a 77 perles, 26 safirs, 23 balaixos i 14 maragdes: 7 perles grans al capdamunt dels murons, 28 perles als aplics del peu, i 42 perles a les rosetes del voltant de la corona; 15 safirs repartits pels murons, i 11, entre grans i mitjans, al voltant de la corona; 13 balaixos repartits als murons, i 10, entre grans i mitjans, al voltant de la corona; i 7 maragdes mitjanes als aplics, més 7 maragdes petites al voltant de la corona.¹⁷

La corona no fou conservada durant molt de temps. En un curiós document de l'infant Joan, on planteja la necessitat d'oferir una corona a Mata d'Armanyac, la seva futura muller, l'infant expressa la situació de la Casa reial quant a corones: «El senyor Rey no n'ha sinó aquella de la sua coronació, e la senyora Reyna ha fetes desfer totes les sues, e les fa renovellar e tornar a la forma que arà fan».¹⁸

En acostar-se la data prevista, el rei escriví a uns destinataris innominats, segurament els jurats de Saragossa, anunciant-los que a partir del primer de setembre celebraria corts a la ciutat, durant les quals volia fer jurar el primogènit i coronar la reina. En previsió del convit que hauria d'oferir en les dues ocasions, els ordenava posar els mitjans adients perquè les viandes no escassegessin.¹⁹

17. ACA, Canc, Reg. 1571, fol. 98v-99r, en data Montsó, 08.02.1363: «quandam coronam auri nostram, in qua corona sunt septem murones facti ad modum floris lili, in quolibet quorum florum est perula una magna in capite; in quorumquidem septem florum, tribus in unoquoque, sunt tres balays, et in medio unus saffirus, et in residuorum quatuor florum quolibet sunt tres saffiri in medio et unus balay, et in pede cujuslibet dictorum florum sunt quatuor perule, que sunt in girum unius castoni auri ibi existentis, et in quolibet castono est unus maracodus mediocris, et in circulo dicte corone sunt decem balays et undecim saffiri, pariter magnos et mediocres, et septem rosule perularum, in quarum qualibet sunt sex perule, et in medio unus maracodus parvus».

18. ACA, Canc, Reg. 1735, fol. 146r, en data Barcelona, 09.04.1373.

19. ACA, Canc, Reg. 1139, fol. 195v, en data Osca, 16.08.1352: «Rex Aragonum./Licet jam vobis credamus hec fieri manifesta, verumtamen cum presenti scire vos volumus nos die prima instantis mensis septembris ad celebrandum aragonensibus in civitate Cesarauguste generalem curiam prefixisse. Et quia ea durante ibidem jurari facere ordinavimus inclitum et magnificum infantem Johannem, nostrum carissimum primogenitum et ducem Gerunde, necnon illustrem Alienoram reginam Aragonum nostram consortem carissimam coronari, proptereaque convivium per nos fieri duobus diebus in quibus fiet horum solemnitas generaliter universis, ideo vobis dicimus et mandamus quatenus summa diligencia perquiratis et procuretis ac procurari undique faciatis quecumque victualia et alia que ad predicta vobis necessaria videbuntur, taliter quod vestri desidia sive culpa nullum defectum de aliquo opportuno ipsum convivium paciatur, quinimo necessariorum affluentia habeatur in illo. Data Osce XVI die augusti anno a Nativitate Domini M CCCLII, sub nostro sigillo secreto. / Mandato domini Regis. Franciscus Fuxii».

La cerimònia de la coronació se celebrà. No en podem dubtar, perquè dies més tard, el 17 de setembre, el rei s'excusà del retard de la tramesa d'ambaixadors a la cort papal, per tractar-hi la impossible pau amb els genovesos, pel tragi del jurament del primogènit i la coronació de la reina Elionor.²⁰

Pel que fa al dia exacte, pot haver-hi algun dubte. Com hem vist, el rei Pere preveia dues cerimònies, seguides de dos convits diferents; però un document molt autoritzat sembla que permet assegurar que el rei estalvià despeses, i la coronació tingué lloc el mateix dia del jurament del primogènit, dimecres 5 de setembre, estant les corts reunides dins l'església de Sant Salvador. El document de referència és una carta de Joan I al seu protonotari, en què li ordena que cerqui a l'Arxiu Reial les cartes de convocació dels estaments aragonesos per al seu propi jurament que, diu el mateix Joan I, fou el dia que es coronà la seva mare.²¹

Aquestes poques notícies és tot el que puc aportar sobre el fet de la coronació de la reina Elionor, no pas per manca de diligència per part meua, sinó per la penúria de documentació conservada referida a aquella ocasió, com si un follet maligne hagués volgut fer-la desaparèixer.²²

20. ACA, Canc. Reg. 1066, fol. 103v, en data Saragossa, 17.09.1352: «Lo rey d'Aragó. / Ffemvos saber que per rahó de la jura del alt infant en Johan, primogènit nostre molt car e duch de Gerona, e de la coronació de la alta Dona Alionor regina d'Aragó, muller nostra molt cara, les quals havem fetes selebrar solemniament ací, en Ceragoça, no havem pogut espeegar los missatgers que devíem haver trameses al Sant Pare per manera que ab ell fossen a la primera vinent festa de Sent Michel, sobre'l fet de la pau que'l dit Sant Pare entén a tractar entre nós e los genoveses. Per què us manam que'ns escusetes ab lo dit Sant Pare si els dits missatgers no són ab ell a la dita festa, certificant-lo de part nostra que'ls dits missatgers havem espeegats e partexen huy de la nostra cort tinent lur camí a la presència del dit Sant Pare per rahó dels affers demunt dits. Dada en Ceragoça a XVII dies de setembre en l'any de la Nativitat de nostre Senyor M CCC LII. Exa. Rus. / Bernardus de Bonastre mandato regio facto per Bernardum de Capraria, consiliarium. / Predicta litera fuit directa Guillermo de Turriliis, procuratori domini Regis in romana curia».

21. ACA, Canc. Reg. 1952, fol. 57v, en data Vilafranca del Penedès, 17.11.1387: «Lo Rey. / Prothonotari. Manam-vos que vistes les presents cerquets en los registres del senyor Rey nostre pare a qui Déu perdó, la forma de les lletres que'l dit senyor tramès als aragoneses que venguessen a Saragoça per jurar-nos, car aquest die matex fou coronada la senyora Reyna nostra mare; e trametets-nos-en translats decontinent. Dada en Vilafrancha de Penedès sots nostre segell secret a XVII dies de noembre en l'any de nostre Senyor M CCC LXXXVII. E axí matex volem que-us informets de tot açò ab en Berenguer de Reelat, per quina manera se féu, e de tot largament nos scrivits. Dada ut supra. Rex Johannes. / Dominus Rex mandavit michi Bernardo de Jonquerio. Probata. / Dirigitur prothonotario domini Regis». Fou la lectura d'aquesta carta la que em posà sobre la pista per trobar les altres referències de la coronació que han servit per al present treball.

22. No m'ha estat possible d'omplir l'esdeveniment amb més notícies. Els volums dels dos tresorers reials corresponents al segon semestre de 1352, on potser consten algunes despeses específiques, foren danyats per l'aigua i són pràcticament il·legibles. No es conserva cap registre del Segell Secret del rei Pere dels dies de la seva estada a Saragossa. Hi ha un sol registre de la reina Elionor que compregui aquells mesos d'estiu de 1352, i els seus documents són molt poc informatius.

La coronació se celebrà en absència dels prelats, nobles, cavallers i prohoms de les ciutats dels altres regnes de la Corona, que no hi foren convidats. Tot fa pensar que en la ment del rei Pere les dues celebracions constituïen un tràmit, de les quals el jurament era l'únic que tenia transcendència. Setmanes més tard, quan pensà gratificar els escolans de la Seu de Saragossa que havien tingut a punt les coses, es referí tan sols al jurament del primogènit.²³ Com he expressat abans, ni el jurament ni la coronació no són recordats pel rei Pere a la Crònica del seu regnat.

La coronació de la reina Elionor serví, tanmateix, perquè el rei es decidís a redactar el text definitiu que havia de servir per a les coronacions futures, tant dels reis com de les reines. El datava a Saragossa el 20 de gener de 1353. Sense presses, mesos més tard, trametia el nou text litúrgic a l'arquebisbe i al capítol de la Seu de Saragossa, amb una carta on expressava que no se'n trobava consignat un text tradicional (*cum in scriptis certus ordo vel forma tradita non fuisset*), i que el cerimonial que els trametia havia estat redactat amb gran cura (*non sine maximo studio et labore*). Els hi ordenava que el copiessin en un Missal. No consta que els capitulars el copiessin en un llibre litúrgic, però sí al seu Cartoral Major.²⁴

I no solament això. Amb el disseny que el cerimonial de la coronació, traduït al català, figurés com apèndix al llibre de les Ordinacions de la Cort, el rei es decidia a donar el text del llibre íntegre en forma definitiva, passar-lo en net, fer copiar-lo en pergamí, i il·luminar-lo convenientment.²⁵

Intentant ara de penetrar en les intencions del rei Pere en la decisió de procedir a la coronació solemne de la reina Elionor, podríem avançar tres objectius, coincidents o convergents: premiar la maternitat o fecunditat de la reina, rubricar la successió generacional, i glorificar la institució monàquica.

23. ACA, Canc, Reg. 1142, fol. 10r-v, en data Fuentes, 18.10.1352: Ordre del rei Pere al seu tresorer de lliurar 500 sous a Pedro Galinç, Guillén Vidal, Miguel de Blasco i Blas Salinas, escolans encarregats de la custòdia de la sacristia de la Seu de Saragossa, «quos eis concessimus gracie in favorem celebrationis diei qua inclitum et magnificum infantem Johannem, nostrum carissimum primogenitum ducemque Gerunde, aragonenses in dicta ecclesia, post tamen vitam nostri, in eorum dominum et principem juraverunt».

24. ACA, Canc, Reg. 1067, fol. 18r-v, en data València, 08.08.1353. La notícia de la còpia de la carta reial i del text al Cartoral de la Seu és reportada per Bonifacio PALACIOS MARTÍN, *La Coronación de los Reyes de Aragón. 1204-1410. Aportación al Estudio de las Estructuras políticas medievales*, València 1975, pàg. 237 i 260.

25. Bonifacio PALACIOS MARTÍN, *Sobre la Redacción y Difusión de las Ordinaciones de Pedro IV de Aragón y sus primeros Códices*, «Anuario de Estudios Medievales» 25/2, Barcelona 1995, pàg. 659-681. Del desembre de 1352 i juliol de 1353 hi ha notícia d'ordres de pagament per copiar i il·luminar un o dos llibres de les Ordinacions. Foren publicades per Antoni RUBIÓ Y LLUCH, *Documents per la Història de la Cultura catalana mig-aval*, vol. I, Barcelona 1908, doc. 164; vol. II, Barcelona 1921, doc. 107.

Els caires segon i tercer no necessiten comentari específic, perquè deriven de la mateixa naturalesa del fet, que els plasmava i els feia explícits. El primer objectiu, el premi a la maternitat de la reina, potser sí que postula un poc de comentari.

El cerimonial de la coronació de les reines, efectivament, no al·ludeix a la seva maternitat. Seguint el principi de Dret Civil invocat per la butlla papal, l'únic referent que el cerimonial expressa és la conjunció matrimonial de les reines amb el monarca que, d'acord amb la llei divina, en fa un sol cos; per això el seu preàmbul comença parlant de la creació d'Eva i el seu lliurament a Adam com a companyona. Podem assegurar, tanmateix, que la fecunditat de les reines era vista i sentida com la culminació de la seva missió. En tenim proves coetànies.

Quan el consell de la ciutat de València, l'any 1342, preparava l'entrada de la reina Maria de Navarra, primera muller del Cerimoniós, es manifestà dins el consell una opinió particular que provocà «molt altercat». Hom hi proposà que l'obsequi que s'havia de fer a la reina, que havia portat al món la infanta Constança, no havia de ser el mateix que si hagués engendrat un fill mascle.²⁶ Així mateix, en perfecte contrapunt, quan la reina Elionor, venint de Saragossa, anava a fer la seva entrada a la ciutat de València com a reina fecunda i coronada, es preveia dedicar-li una gran festa. No es tractava de la seva primera entrada a la ciutat, perquè allí s'havia casat tres anys abans, el 27 d'agost de 1349.²⁷ La recepció volia manifestar la satisfacció general per la seva maternitat. Tant és així, que el rei Pere advertí als jurats que s'abstinguessin de sumptuositat i despeses supèrflues: «que ells se guarden de fer festa per aquesta raó qui sia sumptuosa, e que's guarden que per aquesta raó no facen messions immoderades».²⁸

El naixement de l'infant Joan havia posat fi al malson i a les turbulències desencadenades per l'intent del rei Pere de fer jurar com a successora la infanta primogènita Constança. La reina Elionor, havent portat al món un fill mascle, segellava una successió dinàstica sense problemes. Mereixia un premi, mereixia ser coronada pel rei, i ser objecte de càlides enhorabones i recepcions fastuoses per part dels seus súbdits.

26. Salvador CARRERES ZACARÉS, *Ensayo de una Bibliografía de Libros de Fiestas celebradas en Valencia y su antiguo Reino, precedido de una Introducción*, València 1926, pàg. 23.

27. Francisco MARTÍNEZ Y MARTÍNEZ, *El tercer Casamiento de Pedro el Ceremonioso*, III Congrès d'Història de la Corona d'Aragó, vol. I, València 1923, pàg. 558-577.

28. ACA, Canc, Reg. 1021, fol. 61r, també copiada al Reg. 1142, fol. 65v, en data Nules, 14.11.1352.